

УДК 378.091.322:78]:005.336.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2\(8\)-397-409](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-2(8)-397-409)

Жога Руслан Анатолійович здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, Українська інженерно-педагогічна академія, вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, тел.: (067) 752-30-32, <https://orcid.org/0000-0002-3287-6918>

СТРУКТУРА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті висвітлено питання структурування фахової компетентності майбутніх вчителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти. Подано трактування науковців щодо суті професійної компетентності майбутніх фахівців та її структури. Визначено, що фахова компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва охоплює знання, уміння та навички, необхідні для викладання музичного мистецтва та розвитку музичної культури учнів. Надано авторське визначення професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Акцентовано на відсутності єдиної думки серед науковців щодо назви компетентності. З'ясовано, що фахова компетентність майбутніх учителів музичного мистецтва має широкий спектр складових та передбачає наявність як теоретичних знань, так і практичних навичок. Вона є ключовою для успішного викладання музики та формування в учнів музичної культури. Встановлено що на формування фахової компетентності безпосередньо впливають індивідуальні психологічні особливості здобувача освіти.

Проведено дослідження та з'ясовано основні тенденції визначення компонентів фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. На підставі порівняльного аналізу запропоновано авторську структуру фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, що становлять мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, креативний, особистісний компоненти та передбачає виявлення індивідуальності майбутнього фахівця, її культивування, як одного з засобів його професійного становлення. Встановлено, що структура фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва має свою специфіку, що визначається метою та змістом педагогічної діяльності в школі, охоплює весь діапазон професійної діяльності, що включає в себе музично-педагогічну, психолого-

педагогічну та методичну її складові та відображає низку музично-виконавських та музично-теоретичних умінь та навичок.

Ключові слова: фахова компетентність, структура фахової компетентності, майбутні вчителі музичного мистецтва без початкової музичної підготовки.

Zhoga Ruslan Anatoliyovych PhD Student Ukrainian Engineering Pedagogics Academy. University St., 16, Kharkiv, 61003, tel.: (067) 752-30-32, <https://orcid.org/0000-0002-3287-6918>

STRUCTURE OF PROFESSIONAL COMPETENCE FUTURE TEACHERS OF MUSICAL ART

Abstract. The article highlights the issue of structuring the professional competence of future music teachers without primary music education. The interpretation of scientists regarding the essence of the professional competence of future specialists and its structure is presented. It was determined that the professional competence of future music teachers includes the knowledge, skills and abilities necessary for teaching music and developing students' musical culture. The author's definition of the professional competence of future music teachers is provided. Emphasis is placed on the lack of consensus among scientists regarding the name of competence. It was found that the professional competence of future music teachers has a wide range of components and involves the presence of both theoretical knowledge and practical skills. It is key to successful teaching of music and formation of musical culture in students. It has been established that the formation of professional competence is directly influenced by the individual psychological characteristics of the student of education.

Research has been conducted and the main trends in determining the components of the professional competence of future music teachers have been clarified. On the basis of a comparative analysis, the author's structure of the professional competence of future teachers of musical art is proposed, which are motivational-value, cognitive-activity, creative, personal components and provides for the identification of the individuality of the future specialist, its cultivation, as one of the means of his professional formation. It was established that the structure of the professional competence of the future music teacher has its own specificity, which is determined by the purpose and content of pedagogical activity in the school, covers the entire range of professional activity, which includes its musical-pedagogical, psychological-pedagogical and methodical components, and

reflects a number of musical- performing and musical-theoretical abilities and skills.

Keywords: professional competence, structure of professional competence, future music teachers without initial musical training.

Постановка проблеми. У сучасній науковій літературі визначення фахової компетентності (ФК) вчителя музичного мистецтва є доволі складним багатокомпонентним поняттям. Воно характеризується з точки зору соціокультурного, діяльнісного, комунікативного, професійного, контекстно-інформаційного та психологічного наукових підходів. Всі ці підходи тісно пов'язані між собою, взаємодоповнюють один одного але кожен із них не вичерпує повністю питання структурування фахової компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблеми компетентностей присвячені праці вітчизняних дослідників В. Байденко, Г. Єльнікової, Г. Пономарьової, О. Пометун, В. Мішеченко, Н. Сергієнко, В. Синенко, Ю. Татура, Ю. Форолова. Компетентнісний підхід у системі освіти став предметом наукового дослідження Н. Бібік, С. Вітвицької, О. Дубасенюк, О. Локшиної, О. Овчарук, О. Пометун, О. Савченко. Феномен професійної компетентності досліджено у працях С. Гончаренко, В. Журавльова, І. Зязюна, В. Калініна, Л. Карпової, І. Колеснікової, В. Сластьоніна.

Формування фахової компетентності тісно пов'язано з професійною підготовкою здобувачів освіти. У контексті професійної підготовки вчителів музичного мистецтва фахова компетентність розробляється у працях Л. Гаврилової, О. Горбенко, Л. Масол, М. Мороз, Л. Пастушенка, І. Полубояриної, Р. Савченко, Г. Стець, М. Томашівської. Вокально-хорову підготовку вивчають Н. Овчаренко, Т. Пухальський, С. Світайло, Л. Чинчева, В. Юнда, концертмейстерську – Т. Карпенко, музично-інтерпретаційну діяльність – Н. Юдзіюк [1; 4; 6; 7; 8; 10; 12; 13].

Однак, питання структурування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва залишається не достатньо розкритим у науковій літературі. Нами не знайдено досліджень присвячених розробці та обґрунтуванню структурної моделі ФК майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти.

Мета статті – спираючись на аналіз існуючих підходів науковців визначити структурні компоненти фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Звернення до довідкових джерел [9] доводить, що поняття компетентність (компетентний) (від лат. *competens* – належний, відповідний) інтерпретується як:

- який має достатні знання в якій-небудь галузі; який з чим-небудь добре обізнаний; тямущий; який ґрунтується на знанні; кваліфікований (Словник української мови в 11 томах).

- досвідчений у певній галузі, якомусь питанні; повноважний, повноправний у розв'язанні якоїсь справи (Словник іншомовних слів Мельничука):

- тямучий, обізнаний, досвідчений, майстер, див. експерт, спеціаліст; управнений, уповноважений, узаконений (Словник чужослів Павла Штепи);

- досвідчений, обізнаний у проблемі, професії, певному питанні; наділений правом, повноважний, повноправний здійснювати пенні операції, приймати рішення (Економічна енциклопедія).

Загальний аналіз праць науковців дозволяє зробити висновок, що компетентність – це інтегрована якість особистості, яка може здійснювати певну діяльність. Беручи до уваги ці дослідження зосередимо увагу на визначенні суті фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

У музично-педагогічній освіті Р. Савченко розглядає професійну компетентність (ПК) фахівців музичного мистецтва як інтегративну особистісну якість, яка виражає здатність до самостійної успішної діяльності на основі загальногромадянських, психолого-педагогічних та музично-фахових компетенцій» [7, с. 13].

Схожої думки дотримується О. Горбенко, яка визначає її як системну, інтегровану якість, здатність усвідомлювати художньо-образний зміст музичних творів у контексті професійної діяльності, засвоювати й розуміти основні закономірності, жанрово-стильові особливості, володіти засобами художньо-виконавського втілення [1].

Такий же погляд підтримує Т. Пухальський, який трактує ПК вчителя музики як інтегративне утворення, що поєднує знання, уміння та навички сформовані на основі професійного досвіду, які визначають здатність до плідної музично-педагогічної діяльності, творчої самореалізації та професійного розвитку [6, с. 4].

Професійну компетентність учителя музики Т. Ткаченко розуміє комплексну властивість особистості, яка поєднує професійні, комунікативні та особистісні якості, що дозволяють досягати позитивних результатів у професійній діяльності [11].

М. Мороз тлумачить професійну компетентність учителя музичного мистецтва як систему професійних та особистісних характеристик, які є показником здатності до творчої інноваційно-педагогічної діяльності на інтегративних та етно-культурологічних

засадах. Автор зазначає, що в основі ПК знаходиться система професійних та особистісних характеристик, яка ґрунтується на комплексі теоретичних знань, практичних навичок, досвіді в мистецькій та психолого-педагогічній галузі, ціннісних орієнтирах особистості [4, с. 208].

Для нашого дослідження цікавою є позиція Н. Юдзінок, яка вважає, що професійна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва – це «особистісно-професійна якість, що визначає його здатність до осягнення художньо-змістової суті музичних творів та їх матеріально-звукового втілення, слугує підґрунтям створення нових сфер фахової діяльності (зокрема, просвітницького спрямування) та набуття досвіду емоційно-ціннісного ставлення до явищ музичного мистецтва» [13, с. 76].

У слід за більшістю науковців ми будемо розуміти професійну компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва як інтегративну професійно-особистісну характеристику, яка ґрунтується на комплексі музично-теоретичних знань, практичних навичок, досвіду в мистецькій та психолого-педагогічній галузі та демонструє здатність до самостійної успішної музично-педагогічної діяльності.

Таке розмаїття розумінь суті професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва відповідно позначається і на становленні її структури. Тож окреслимо загальні підходи до визначення структурних компонентів ПК через аналіз основних наукових поглядів.

У структурі професійної компетентності педагога-музиканта Т. Ткаченко виділила професійно-діяльнісний, комунікативний та особистісний компоненти. Також до професійної компетентності науковець відносить такі складники, як музичні здібності, музичний смак, володіння навичками гри на музичних інструментах, уміння керувати дитячим колективом [11].

У своєму дослідженні М. Мороз структуру досліджуваного поняття обумовлює особливостями та специфікою професійної діяльності вчителя музичного мистецтва та трактує її як багаторівневу реальність, структуру якої утворюють цілемотиваційний, особистісний, когнітивний, діяльнісний та оцінно-узагальнюючий компоненти [4, с. 209].

Розгалужену структуру професійної компетентності пропонує Г. Стець та виділяє такі її складові [10, с. 23]:

- мотиваційна (зацікавлення педагога у власній музично-педагогічній діяльності, досягнення високого рівня виконання своїх професійних обов'язків);

- музично-педагогічна (формування досвіду з музично-педагогічних дисциплін);
- психологічно-педагогічна (рівень набутих знань, умінь, навичок та досвіду з педагогіки та психології);
- методична (знання засобів, шляхів, умов, форм та методів педагогічних впливів та їх використання в освітньому процесі);
- особистісна (набуття таких якостей, як людяність, відкритість, щирість, гуманність, порядність);
- комунікативна;
- емоційно-вольова (здатність відображати образний зміст музичного твору, вміння створювати невимушену творчу атмосферу на занятті);
- організаційно-управлінська (уміння організовувати та управляти освітнім процесом);
- експериментально-дослідницька (вміння обирати необхідні методики, здійснювати експериментальні дослідження);
- оцінювальна (здатність до самооцінки та оцінка рівня музичного розвитку учнів);
- рефлексивна.

Враховуючи взаємозалежність та взаємопов'язаність визначених структурних складових професійної компетентності автор вважає їх обов'язковими для успішної професійної діяльності вчителя музичного мистецтва [10, с. 23].

Ґрунтовною та багатокomпонентною є структура запропонована Л. Масол, яка виділяє кілька груп компетентностей, що мають бути сформовані у процесі загальної мистецької підготовки, а саме особистісні, функціональні, міжпредметні, соціальні [12, с. 14].

У процесі диригентсько-хорової підготовки С. Світайло виокремлює такі компоненти фахової компетентності, що співвідносяться із професійно-педагогічними та фаховими діями вчителя музичного мистецтва:

1. Когнітивно-пізнавальний елемент, що відповідає художньо-мистецьким компетентностям майбутніх учителів музики;

2. Ціннісно-аналітичний компонент, який співвідноситься з методично-організаційними компетентностями, що формують здатність оцінювати музичні твори;

3. Діяльнісно-креативний компонент, що відповідає хормейстерським компетентностям майбутніх учителів музичного мистецтва та передбачає діагностику здібностей учнів [8, с. 28–29].

Продуктивною в контексті дослідження своєрідності естетичної компетентності є праця Лян Цзе. До структури естетичної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва автор відносить: світоглядний компонент (естетичний смак, естетична свідомість, естетична грамотність), діяльнісний компонент (творчі вміння, комунікативні вміння та перцептивні вміння вчителя музичного мистецтва), особистісний компонент (емоційність, рефлексійність та креативність учителя) [3, с. 73].

Окремої уваги заслуговує праця Н. Юдзінок у вивченні професійної компетентності майбутнього вчителя в контексті музично-інтерпретаційної діяльності. Вона визначає такі показники вияву означеного поняття [13, с. 76]:

- аксіологічний (наявність зовнішньої та внутрішньої мотивації; сформованість інтересу до музично-інтерпретаційної діяльності; усвідомлення і прийняття соціально-визнаних норм і естетичних цінностей як орієнтирів музично-інтерпретаційної діяльності);

- змістовно-процесуальний (сформованість гностичних умінь визначати музично-педагогічні завдання та їх успішне розв'язування у музично-інтерпретаційній діяльності; наявність у здобувачів освіти здатності до образного мислення; обсяг активного фонду методів і прийомів звукового втілення музичного образу);

- герменевтично-творчий (достовірність авторської концепції музичного твору; оригінальність індивідуально-творчого трактування музичного тексту; сформованість рефлексії як здатності особистості до виконавської надійності).

Найбільш близькою до нашого дослідження є праця Л. Пастушенка, який структурними компонентами професійної компетентності майбутнього вчителя музики визначає [5, с. 3]:

- мотиваційно-ціннісний, що надає музично-педагогічній діяльності яскраво вираженого особистісного характеру, та є чинником, що спонукає до професійної досконалості;

- когнітивно-пізнавальний, який уособлює процес знаходження нових знань про якість та властивості роботи в школі, усвідомлення значущості музично-педагогічної діяльності, розуміння, осмислення її поліфункціональних особливостей;

- діяльнісно-креативний, який є складним багаторівневим регулятором поведінки та діяльності, що забезпечує мобілізацію і реалізацію його творчого потенціалу з метою підвищення продуктивності музично-педагогічної діяльності.

У дослідженні структури професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва науковці виділяють також

індивідуальність, особистісний компонент. Це дозволяє нам стверджувати, що на його професійну компетентність прямо впливають індивідуальні психологічні особливості.

Таким чином, Т. Пухальський дещо розширює спектр складових професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва [6, с. 3]:

- особистісний (індивідуально-психологічні особливості, особистісні здібності та якості);
- мотиваційний (мотиваційна, рефлексивно-орієнтувальна, саморегулювальна складові);
- когнітивний (психолого-педагогічна, музично-теоретична, методична складові);
- діяльнісний (комунікативна, музично-практична, науково-творча, контрольовано-рефлексивна складові).

Хочемо відмітити, що у Стандарті вищої освіти предметної спеціалізації 014.13 (Музичне мистецтво) та освітньо-професійних програмах у переліку програмних компетентностей визначається *фахова компетентність*. В той же час аналіз досліджень показав, що серед науковців не існує єдиної думки щодо назви компетентності. Тому у форматі представленого дослідженні ми використовуємо поняття *фахова компетентність*.

Аналіз наукових праць дозволив з'ясувати позиції дослідників щодо структурування компетентності, яка відображає діяльність майбутнього вчителя музичного мистецтва. Беручи їх до уваги відзначимо, що в процесі моделювання зазначеного феномену ми керувались психологічною структурою діяльності О. Леонтьєва, яка визначається як єдність потреб, мети, мотивів, операцій. Науковець зазначає, що реальне підґрунтя особистості людини становить сукупність її суспільних відносин із світом, які втілюються під час діяльності [2]. Особистісні структури, що формуються в процесі соціалізації людини, відображають її поведінку й у сфері фахової діяльності. Особливе значення цей чинник відіграє у формуванні фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної підготовки. Таким чином, у процесі формування ФК відбувається утворення основних особистісних складників, в наслідок чого вони зможуть повноцінно реалізувати себе в професійній діяльності.

Отже, на основі проведеного аналізу наукової літератури ми пропонуємо структуру фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, що становлять *мотиваційно-ціннісний, когнітивно-діяльнісний, креативний та особистісний компоненти* (рис. 2.1).

Рис. 2.1 Структура фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти

Виходячи з уточненої структури фахової компетентності вчителя музичного мистецтва, ми позначили головну її мету як центральний елемент, реалізація якої передбачає інтеграцію всіх компонентів та особистісних якостей професійного становлення фахівця. Йдеться про їх об'єднання навколо здобувача освіти з метою цілеспрямованих дій щодо формування фахової компетентності. Всю структуру зображено в колі особистісного компоненту як такого, що має безпосередній вплив на всі елементи компетентності, акцентує на важливості індивідуально-психологічних особливостей в процесі формування фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва без початкової музичної освіти. Тобто структура передбачає виявлення індивідуальності майбутнього фахівця, її культивування, як одного з засобів його професійного становлення.

У структурі виразно представлений персоналізований підхід як основа формування фахової компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва через взаємодію мотиваційно-ціннісного, когнітивно-діяльнісного, креативного та особистісного компонентів.

Мотиваційно-ціннісний компонент ми розуміємо як системне утворення особистості, що поєднує цілі, потреби, спонукання,

внутрішню позицію особистості, де цінності виступають в ролі мотиваційних цілей, які є керівними принципами в житті й провідним змістовим аспектом (за Ш.Шварцем) [14]. Вказаний компонент пов'язаний з потребою у творчому спілкуванні з викладачами, здобувачами освіти, інструментальними колективами, мотивацією до музично-педагогічної та музично-виконавської діяльності.

Когнітивно-діяльнісний компонент фахової компетентності містить систему знань, які є базовим майбутнього вчителя музичного мистецтва та пов'язані з музично-виконавськими, музично-теоретичними та музично-педагогічними знаннями. Також він супроводжується осмисленням кожної конкретної навчальної ситуації, вибором методів, засобів та технологічного інструментарію, які будуть визнані як найбільш ефективні відповідно до поставлених особистісно-значущих завдань.

Креативний компонент фахової компетентності пов'язаний з творчою діяльністю та суб'єктивними феноменами особистості, які відповідають за організацію її активності, орієнтацію на реалізацію мотивів, цінностей, знань, здібностей щодо виконавської та інших видів діяльності. Цей компонент забезпечує мобілізацію та реалізацію творчого потенціалу здобувача з метою підвищення продуктивності музично-педагогічної діяльності.

Особистісний компонент ми розуміємо як поєднання індивідуально-психологічних особливостей, особистісних здібностей та якостей. Цей компонент пов'язаний з готовністю до самореалізації в професійній діяльності, проєктуванням подальшого професійного розвитку, умінням приймати нестандартні рішення, здатністю до самостійної пізнавальної діяльності, інтелектуальної діяльності.

Отже, фахова компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва без початкової музичної підготовки має свою специфіку, що визначається метою та змістом педагогічної діяльності в школі, охоплює весь діапазон професійної діяльності, що включає в себе музично-педагогічну, психолого-педагогічну та методичну її складові та відображає низку музично-виконавських та музично-теоретичних умінь та навичок. Враховуючи взаємозалежність та взаємопов'язаність визначених компонентів фахової компетентності ми вважаємо їх ключовими в професійному становленні майбутнього вчителя музичного мистецтва.

Висновки. У статті проаналізовано суть структурних компонентів фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Визначено такі компоненти фахової компетентності, як мотиваційно-

ціннісний, когнітивно-діяльнісний, креативний та особистісний компоненти. З'ясовано, що інтеграція всіх компонентів утворює структуру, що оточує здобувача освіти без початкової музичної підготовки з метою формування фахової компетентності.

Стаття не вичерпує всіх аспектів порушеної проблеми. Подальше дослідження буде спрямоване на визначення шляхів практичного застосування компетентнісного підходу в музично-педагогічній освіті.

Література:

1. Горбенко О. Критерії сформованості музично-виконавської компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. Наукові записки. Вип. 87. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2009. С. 56–61.

2. Леонтьев А. Н. Избранные психологические произведения: в 2-х т. Москва: Педагогика, 1983. Т. 2. 320 с.

3. Лян Цзе. Формування естетичної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у професійній підготовці: дис. ... канд. пед. наук: 015 Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. Одеса, 2021. 199 с.

4. Мороз М. О. Теоретичні та методичні основи формування професійної компетентності майбутніх учителів музики в процесі фахової підготовки у педагогічному коледжі: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04. Житомир, 2020. 398 с.

5. Пастушенко Л. А. Педагогічна технологія розвитку професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва у вищих мистецьких навчальних закладах: дис. ... канд. пед. наук. Рівне, 2017. 244 с.

6. Пухальський Т. Д. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя музики засобами диригентсько-хорових дисциплін: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. Київ, 2019. 307 с.

7. Савченко Р. А. Теорія і методика формування музично-педагогічної компетентності майбутніх вихователів та музичних керівників дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. ... д. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2014. 43 с.

8. Світайло С. В. Формування фахової компетентності майбутніх учителів музики у процесі диригентсько-хорової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2012. 277 с.

9. Словники й енциклопедії. URL: <https://slovnyk.me/search?term=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9#article> (Дата звернення 25.01.2023)

10. Стець Г. Структура професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Молодь і ринок* №7 (150), 2017 С. 20–25.

11. Ткаченко Т. В. Уміння психотехніки як засіб професійної підготовки майбутнього вчителя. *Педагогічні засади сучасної професійної підготовки у вищих навчальних закладах*: зб. наук. праць. Харків: Стиль-Іздат, 2006. С. 305–311.

12. Формування базових компетентностей учнів загальноосвітньої школи у системі інтегративної мистецької освіти: посібник для вчителя. За наук. ред. Л. Масол. Київ: Педагогічна думка, 2010. 232 с.

13. Юдзіонок Н. М. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя в музично-інтерпретаційній діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Ізмаїльський держ. гум. ун-т. Ізмаїл, 2011. 216 с.

14. Schwartz S. H. Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*. Vol. 25. 1992. pp.. 1–65.

References:

1. Horbenko, O. (2009) Kryterii sformovanosti muzychno-vykonavskoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Criteria for the formation of musical performance competence of the future music teacher] *Naukovi zapysky – Proceedings* Vyp. 87. Kirovohrad: RVV KDPU im. V. Vynnychenka, 56–61 [in Ukrainian]

2. Leontev, A. N. (1983) *Yzbrannyye psikhologicheskyye proizvedeniya: v 2-kh t. [Selected psychological works]* Moskva: Pedahohyka, T. 2. [in Russian].

3. Lian Tsze. (2021) Formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva u profesiinii pidhotovtsi [Formation of aesthetic competence of future music teachers in professional training] *Candidate's thesis*. Pivdenoukrainskyi nats. ped. un-t imeni K. D. Ushynskoho. Odesa, [in Ukrainian].

4. Moroz, M. O. (2020) Teoretychni ta metodychni osnovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv muzyky v protsesi fakhovoi pidhotovky u pedahohichnomu koledzhi [Theoretical and methodological foundations of the formation of professional competence of future music teachers in the process of professional training at the pedagogical college] *Doctor's thesis*. Zhytomyr [in Ukrainian].

5. Pastushenko, L. A. (2017) Pedahohichna tekhnolohiia rozvytku profesiinoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv muzychnoho mystetstva u vyshchyykh mystetskykh navchalnykh zakladakh [Pedagogical technology for the development of professional competence of future teachers of musical art in higher art educational institutions] *Candidate's thesis*. Rivne, [in Ukrainian].

6. Pukhalskyi, T. D. (2019) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky zasobamy dyryhentsko-khorovykh dystsyplin [Formation of professional competence of the future music teacher by means of conducting and choral disciplines] *Extended abstract of candidate's thesis*. Nats. ped. un-t imeni M. P. Drahomanova. Kyiv. [in Ukrainian].

7. Savchenko, R. A. (2014) Teoriia i metodyka formuvannia muzychno-pedahohichnoi kompetentnosti maibutnykh vykhovateliv ta muzychnykh kerivnykiv doskilnykh navchalnykh zakladiv [Theory and methods of forming musical and pedagogical competence of future educators and music directors of preschool educational institutions] *Extended abstract of Doctor's thesis*. [in Ukrainian].

8. Svitailo, S. V. (2012) Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnykh uchyteliv muzyky u protsesi dyryhentsko-khorovoi pidhotovky [Formation of professional competence of future music teachers in the process of conducting and choral training] *Candidate's thesis*. [in Ukrainian].

9. Slovnyky y entsyklopedii [Dictionaries and encyclopedias] *slovyk.me*. Retrieved from <https://slovyk.me/search?term=%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%B5%D1%82%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%BD%D0%B8%D0%B9#article> [in Ukrainian].

10. Stets, H. (2017) Struktura profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [The structure of the professional competence of the future music teacher] *Molod i rynek №7 – Youth and the market #7* (150), 20–25 [in Ukrainian].

11. Tkachenko, T. V. (2006) Uminnia psyhotekhniky yak zasib profesiinoi pidhotovky maibutnoho vchytelia [The ability of psychotechnics as a means of professional training of the future teacher]. *Pedahohichni zasady suchasnoi profesiinoi pidhotovky u vyshchyykh navchalnykh zakladakh – Pedagogical principles of modern professional training in higher educational institutions*, 305–311 [in Ukrainian].

12. Masol, L. (Ed.). (2010) Formuvannia bazovykh kompetentnosti uchniv zahalnoosvitnoi shkoly u systemi intehratyvnoi mystetskoï osvity: posibnyk dlia vchytelia [12. Formation of basic competencies of secondary school students in the system of integrative art education: a teacher's guide]. Kyiv: Pedahohichna dumka [in Ukrainian].

13. Iudzionok, N. M. (2011) Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia v muzychno-interpretatsiïniï diïalnosti [Formation of professional competence of the future teacher in music-interpretive activities] *Candidate's thesis*. Izmail'skyi derzh. hum. un-t. Izmail [in Ukrainian].

14. Schwartz S. H. (1992) Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. *Advances in experimental social psychology*. Vol. 25. pp.. 1–65.